

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi P. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
III AUa 2274/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 4 czerwca 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 2274/23 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje P. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w
Warszawie sumę pieniężną w wysokości
2 000 (dwóch tysięcy) złotych za okres od 22 kwietnia 2022 r.
do 4 czerwca 2025 r.;**

**III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz P. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści)
złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w
spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia
od dnia doręczenia niniejszego postanowienia do dnia zapłaty
tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu skargowym;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie.

D.Z.

Grzegorz Pastuszko Paweł Czubik Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z ... kwietnia 2025 r. P. S. (dalej: „Skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie III AUa 2274/23, wnosząc o: 1. stwierdzenie przewlekłości ww. postępowania sądowego, 2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego do przeprowadzenia postępowania, a także innych działań zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania, 3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej 20 000 zł, 4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że w marcu 2022 r. Skarżąca złożyła odwołanie od decyzji ZUS z ... lutego 2022 r. W dniu 14 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie toczącej się pod sygn. VII U 402/22 wydał wyrok, od którego apelacje złożyły obie strony postępowania.

Sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie i została zarejestrowana 28 sierpnia 2023 r. Stronom zostały doręczone apelacje, został wyznaczony sędzia prowadzący sprawę. Ostatnie zarządzenia w sprawie zostały wydane 9 października 2023 r. i od tego czasu w sprawie nic się nie dzieje, Sąd nie podjął żadnej czynności zmierzającej do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Brak rozpoznania sprawy przez tak długi okres naraża Skarżącą na poważne konsekwencje, zwłaszcza na tle finansowym, spowodowane brakiem świadczeń ze strony ZUS. W jej ocenie, w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Postępowanie trwa zdecydowanie dłużej niż jest to konieczne do wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia. Sąd nie wykonuje w praktyce żadnych czynności.

W opinii Skarżącej, żądanie przyznania kwoty 20 000 zł jest – zarówno co do zasady, jak i co do wysokości – w pełni uzasadnione. Postępowanie w niniejszej sprawie trwa już ponad 3 lata, z czego 20 miesięcy zalega w Sądzie Apelacyjnym. Nie jest to więc kwota wygórowana, tym bardziej że sprawa ma szczególne znaczenie dla Skarżącej, która swoją postawą nie przyczyniła się w żaden sposób do wydłużenia czasu trwania postępowania.

W piśmie z ... czerwca 2025 r., które wpłynęło z Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wniesiono o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania

skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikułski*, J. *Szczechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacjami stron wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 28 sierpnia 2023 r. (k. 359 akt sądowych). Sąd dokonał czynności wstępnych (rejestracja sprawy, wylosowanie sędziego sprawozdawcy, przesłanie odpisów apelacji stronom). Zarządzeniem z 9 października 2023 r. sprawę skierowano

do oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy według kolejności wpływu w referacie. Następnie, dopiero zarządzeniem z 6 maja 2025 r. (k. 378 akt sądowych) skierowano sprawę na rozprawę, zaplanowaną na 11 czerwca 2025 r. Wiceprezes Sądu zarządził rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów (k. 386 akt sądowych).

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w piśmie przesłanym z Sądu Apelacyjnego w Warszawie (takich jak m.in. obowiązek rozpoznania sprawy według kolejności wpływu), niewyznaczenie terminu rozpoznania sprawy przez okres ponad półtora roku narusza standard rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzecniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ile etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się ... kwietnia 2022 r. (prezentata Sądu Okręgowego, k. 7 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok

dotychczasowego trwania postępowania oraz uwzględniając minimalną wysokość rekompensaty, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącej sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł za okres od 22 kwietnia 2022 r. do 4 czerwca 2025 r.

Jednocześnie Sąd Najwyższy przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącej kwotę 240 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

W pozostałym zakresie skarga podlegała oddaleniu. Mowa tu o żądaniu przyznania wyższej sumy pieniężnej oraz zobowiązania Sądu Apelacyjnego do przeprowadzenia postępowania, a także innych działań zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania – odnotować należy, że w sprawie został już wyznaczony termin rozprawy odwoławczej.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

D.Z.

[a.ł.]

Grzegorz Pastuszko Paweł Czubik Maria Szczepaniec